

NOVA JASENOVACA PARADIGMA

Dolaskom novoga ravnatelja JUSP JASENOVAC povećao broj žrtava

Nova-stara ekipa krenula je s promjenama podataka na mrežnome jasenovačkom popisu koje se ne mogu označiti kao poboljšanje. U utorak 28. ožujka 2017. godine dogodila se značajna promjena mrežnog jasenovačkog popisa tako da u prethodnoj inačici postoji 567 zapisa kojih nema u novoj, a u novoj inačici ima 654 zapisa kojih nema u prethodnoj. To znači da se popis relativno povećao za 87 novih navodnih žrtava. Mijenjani su podatci, napomene, ime, prezime, godine rođenja i smrti

Pišu:
NIKOLA BANIĆ I M. KOIĆ

Unovinama je nedavno objavljeno kako je nakon iznenadnoga odlaska dosadašnje ravnateljice N. Jovičić imenovan novi ravnatelj Javne ustanove Spomen-područje (JUSP) Jasenovac. Radi se o dosadašnjem kustosu i v.d. ravnatelju I. Pejakoviću.¹ Prema novinskim napisima dužnost bi trebao preuzeti 1. travnja 2017. godine. Teško da bi se našao bolji datum za preuzimanje takve dužnosti od tzv. 'prvog aprila'. Nova-stara ekipa već

je krenula s promjenama. Ne s bitnim promjenama u načinu rada, već s promjenama podataka na mrežnome jasenovačkom popisu. Te se promjene, sudeći prema prvim potezima, ne mogu označiti kao poboljšanje. Naime, u utorak 28. ožujka 2017. godine, dogodila se značajna promjena mrežnog jasenovačkog popisa tako da u prethodnoj inačici postoji 567 zapisa kojih nema u novoj, a u novoj inačici ima 654 zapisa kojih nema u prethodnoj. To znači da se popis relativno povećao za 87 novih navodnih žrtava. Uz spomenute nove žrtve, brojnim postojećim žrtvama mijenjani su podatci koji uključuju napomene, ime, pre-

zime, godine rođenja i smrti. Novim promjenama na mrežnome jasenovačkom popisu Jovani su postali Jovice, Mace su postale Marije, godine rođenja mijenjale su se za cijela desetljeća, događale su se zanimljive selidbe prilikom rađanja djece, mijenjale su se okolnosti i mjesta smrti, neki ljudi su nestajali, neki nastajali, bilo je svega i svačega, samo ne bitnih promjena. Detaljni popis i analizu ovih promjena moguće je vrlo lako i relativno brzo učiniti uz malo pisanja programskog koda, ali zbog stotina uključenih zapisa rezultati su toliko opširni da će se u nastavku teksta opisati samo neki odabrani primjeri.

SPOMEN PODRUČJE jasenovac MEMOR

POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945. » PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

SPOMEN PODRUČJE	DJELATNOST	POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.	SPOMEN OBILJEŽJA KCL JASENOVAC	KCL JASENOVAC	PITAJU NA
JAVNA NABAVA					

PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

Parametri pretrage:

Prezime: Ime:
 Općina rođenja: Mjesto rođenja:
 Godina rođenja: Logor:

Prezime: ROGOŠIĆ	Ime: ANDRIJA	Ime oca: PETAR	Roden/a: 1918	Općina rođenja: DUGOPOLJE	Mjesto rođenja: DUGOPOLJE	Narodnost: HRVAT
				Način smrti: UBIJEN*		God. smrti: 1945*
				Mjesto stradanja: U LOGORU*		Stratište: Logor: JASENOVAC*

Za Andriju Rogošića je poznato da su ga 1945. iz Zagreba odveli komunisti i ubili, a on se nalazi na popisu žrtava Jasenovaca

SPOMEN PODRUČJE jasenovac MEMOR

POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945. » PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

SPOMEN PODRUČJE	DJELATNOST	POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.	SPOMEN OBILJEŽJA KCL JASENOVAC	KCL JASENOVAC	PITAJU NA
JAVNA NABAVA					

PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

Parametri pretrage:

Prezime: Ime:
 Općina rođenja: Mjesto rođenja:
 Godina rođenja: Logor:

Prezime: PANTELIĆ	Ime: ĐUBRO	Ime oca: VASO	Roden/a: 1939	Općina rođenja: HRVATSKA DUBICA	Mjesto rođenja: DONJI CEROVLIJANI	Narodnost: SRBIN
				Način smrti: UBIJEN		God. smrti: 1942
				Mjesto stradanja: U LOGORU		Stratište: Logor: STARA GRADIŠKA

↑ ↓ Đuro Pauković i Đuro Pantelić su zapravo ista osoba

SPOMEN PODRUČJE jasenovac MEMOR

POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945. » PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

SPOMEN PODRUČJE	DJELATNOST	POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.	SPOMEN OBILJEŽJA KCL JASENOVAC	KCL JASENOVAC	PITAJU NA
JAVNA NABAVA					

PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

Parametri pretrage:

Prezime: Ime:
 Općina rođenja: Mjesto rođenja:
 Godina rođenja: Logor:

Prezime: PAUKOVIĆ	Ime: ĐUBRO	Ime oca: VASO	Roden/a: 1888*	Općina rođenja: HRVATSKA DUBICA	Mjesto rođenja: DONJI CEROVLIJANI	Narodnost: SRBIN
				Način smrti: UBIJEN		God. smrti: 1942
				Mjesto stradanja: U LOGORU		Stratište: Logor: STARA GRADIŠKA

SPOMEN PODRUČJE jasenovac MEMOR

POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945. » PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

SPOMEN PODRUČJE	DJELATNOST	POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.	SPOMEN OBILJEŽJA KCL JASENOVAC	KCL JASENOVAC	PITAJU NA
JAVNA NABAVA					

PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

Parametri pretrage:

Prezime: Ime:
 Općina rođenja: Mjesto rođenja:
 Godina rođenja: Logor:

Prezime: PAUKOVIĆ	Ime: ĐUBRO	Ime oca: ILIJA	Roden/a: 1899	Općina rođenja: NOVI GRAD	Mjesto rođenja: CEROVICA	Narodnost: SRBIN
				Način smrti: UBIJEN		God. smrti: 1942
				Mjesto stradanja: U LOGORU		Stratište: Logor: JASENOVAC

Lazo Kesonja je novi rekorder - ustaše su ga ubile u Jasenovcu kad je imao 135 godina

SJSJ64; POP-HK 1807

135

Ciljevi novoga ravnatelja vjerojatno su visoko postavljeni jer je u spomenutim promjenama palo nekoliko rekorda i to čini se svjetskih. Novi svjetski rekorder je Lazo Kesonja. *Nomen est*

omen. Lazar je sasvim primjereni ime za nekoga te starosti, a sudeći prema novome izvoru navedenome u napomenama ustaše su ga ubile kad je imao 135 godina. Teško da se mogu doži-

vjeti te godine ako se nije bar jednom uskrsnulo iz mrtvih. Prema podatcima u mrežnome jasenovačkom popisu prije najnovijih promjena Lazo Kesonja rođen je 1884. godine u Hrvatskoj

Dubici, ime oca Simo. Nakon najnovijih promjena godina rođenja označena je kao nepouzdana, a u napomenama se navodi alternativna godina rođenja 1807. Davno je to bilo. Te je godine Napoleon pobijedio Ruse u Bitci kod Friedlanda. Ustvari vjerojatno je srušeno nekoliko svjetskih rekorda, pa tako i najstarija godina rođenja nekoga zatočenika u Drugome svjetskom ratu. Primjerice, u Yad Vashemu je najstarija godina koju je moguće naći u izborniku digitalnog arhiva 1825., a JUSP Jasenovac ih je nadmašio za

1975., a niti jedna žrtva koja će tek biti rođena 3968. godine. Ti se podaci očito smatraju vjerodostojnjima. Možemo zamisliti kakav je to nemar ili se možda samo radi o specifičnome mentalnom sklopu koji stoji iza takva stava.

NOVA PARADIGMA

Ako netko razmišlja o razlozima stavljanja takvoga egzemplara u popis, tj. milenijskoga gafa kakav je godina rođenja Laze Kesonje, logičnim se čine dva moguća razloga. Jedan je prikrivanje. Primjerice, u jasenovač-

mna čak i za satiru. Drugi je problem diskutabilnost izvora. Radi se navodno o nekakvim popisnim listama 'Radne grupe' iz 1973. godine koja je vjerojatno prikupljala podatke u razdoblju brojnih akcija sveobuhvatnoga 'discipliniranja' Hrvata nakon sloma hrvatskog proljeća.²

Dakle drugi razlog treba tražiti u motivima uvođenja novoga izvora podataka. U seriji članaka pokazano je kako su navodi iz komunističkoga popisa iz 1964. godine (SZSJ64), koji je glavni izvor podatka za mrežni jasenovački popis, izuzetno nepouzdani. Uz to, pokazano je kako se SZSJ64 navodi kao izvor, premda u dostupnim inačicama toga popisa nema citiranih podataka. Kao jedan od razloga navedeno je da se podatci preuzimaju i iz srpske inačice komunističkoga popisa izdane 1992. godine, tzv. 'Spisak žrtava rata'. Radi se o memorandumskome uratku izdanome tijekom srpske agresije na Hrvatsku u ranoj fazi Domovinskoga rata pa čak ni danas tijekom jugorenesanse nije uputno taj pamflet navoditi kao izvor podataka o jasenovačkim žrtvama. U istome smislu proskribirani su i alternativni izvori podataka iz memorandumske kuhinje koji se koriste u kreiranju jasenovačkoga popisa. Vjerojatno je trebalo naći neki novi izvor i tako su se pojavile popisne liste 'Radne grupe' (POP-HK). Novim promjenama POP-HK kao jedini je ili jedan od izvora naveden za 613 zapisa pri čemu je kod njih 444 istovremeno naveden i komunistički savezni popis iz 1964. godine (SZSJ64). Tako su 'oprani' podatci iz proskribiranog izvora. Uz to, gotovo tri četvrtine svih novih žrtava koje su uvrštene na popis u ovim zadanijim promjenama našlo se na popisu temeljem tога novog izvora POP-HK.

Dobar primjer o čemu se tu radi i kako se to radi pomoću izvora kakav je POP-HK je Đuro Pauković tj. Đuro Pantelić. U jasenovačkome je popisu Đuro Pantelić, rođen 1939., iz Donjih Cerovljana, otac Vaso, stradao u Staroj Gradiški 1942. godine. Kao izvori se navode komunistički popis iz 1964. (SZSJ64) i Lukićeva knjiga, a njima je nakon najnovijih promjena dodan novi izvor POP-HK. Najzanimljivije je da se u napomenama kod Đure Pantelića navodi drugo prezime Pauković. Na

Ciljevi novoga ravnatelja visoko su postavljeni jer je pao nekoliko rekorda i to čini se svjetskih. Na popisu se nalazi Lazo Kesonja kojega su ustaše ubile kad je imao 135 godina. Tu je i Đuro Pantelić, rođen 1939., stradao u Staroj Gradiški 1942. U napomenama kod njega navodi se drugo prezime Pauković, pa se na jasenovačkome popisu pojavila nova žrtva Đuro Pauković. Na popisu je i Andrija Rogošić, za kojega se u Dugopoljskom žrtvoslovu autora Blanke Matković i Josipa Dukića nalazi podatak prema kojemu su Rogošića 1945. godine iz Zagreba odveli komunisti i ubili ga

punoljetnih 18 godina na čemu bi im trebalo čestitati. Samo da od sreće ne pomisle da su Napoleoni. Onda bi ih se moralo premjestiti iz jedne državne institucije u drugu. Vjerojatno je Lazo Kesonja sa 135 godina i najstariji zatočenik do sada. Da ga nisu u najboljim godinama ubili ustaše, prema njemu bi i Metuzalem bio mala beba. Osim toga, postavljen je i svjetski rekord u razlici godine rođenja između zatočenika Jasenovca. Taj rekord sada iznosi 2161 godinu. Samo dva tisućljeća razlike. Kako je to moguće? Pa novim promjenama u popisu nisu maknuti oni rođeni nakon Drugoga svjetskog rata 1945. i

kome se popisu, osim Laze Kesonje rođenoga 1884. iz Hrvatske Dubice, nalazi i Lazo Kesonja rođen navodno 1882. godine u Hrvatskoj Dubici. Obojica su navodno stradali iste 1942. u Jasenovcu. Osim neznatne razlike u godini rođenja jedina različita su im jedino imena očeva, ali u oba slučaja radi se o tipičnim XXXO imenima Simo i Jovo. Ukratko, radi se o vrlo diskutabilnim podatcima. Označivanjem godine rođenja Laze Kesonje Siminog kao nepouzdane, kreatori popisa stvaraju si prividan alibi korištenjem više izvora. Jedini problem je što je navedena alternativna godina 1807. previše ekstre-

temelju podataka iz POP-HK, u jasenovačkome se popisu pojavila nova žrtva Đuro Pauković. Svi su ostali podatci kod te nove žrtve identični podatcima 'stare' žrtve Đure Pantelića/Paukovića. Na ovaj je način 'oprani' stari podatak iz proskribiranih izvora i 'elegantno' je dodana nova klonirana žrtva. Taj novi izvor (POP-HK) 'pojačao' je i podatke u 90-ak zapisa koji su se temeljili uglavnom na nekakvim izjavama za koje baš nije jasno na koji se način u JUSP Jasenovac provjerava njihova točnost tj. istinitost. Novi izvor POP-HK pojavio se i kod preko 180 zapisa koji su se temeljili i na Lukićevu knjizi. To jasno pokazuje čemu primarno služi novi izvor podataka. Ničemu drugome nego cementiranju dosadašnjih podataka i unošenju novih upitne vjerojatnosti.

Pojavom ovakvih praktično neprovjerljivih izvora otvara se prostor za beskrajnu produkciju novih žrtava. Ne treba imati iluziju da će se stati na nekoj određenoj cifri. Razvojem ovakva sustava novih izvora uskoro možemo očekivati 'jubilarnu' 100.000 žrtvu, a onda niti povratak na staru bratstvo-jedinstvenu cifru od 700.000 nije više nedostižan. U Knez Mihajlovoj sigurno zadovoljno trlja ruke.

BALANSERO

Na jasenovačkome popisu nalazi se Andrija Rogošić, jedan od zanimljivih slučajeva s jasenovačkoga popisa. U Dugopoljskome žrtvoslovu autora Blanke Matković i Josipa Dukića navode se podatci Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava Drugoga svjetskog rata (1991.-2002.) prema kojima su Rogošića 1945. godine iz Zagreba odveli komunisti i ubili ga.³ Unatoč tim podatcima, Rogošić se i dalje nalazi na popisu jasenovačkih žrtava. Prema starijim podatcima, prije nedavnih zadnjih promjena u jasenovačkome popisu kao jedini izvor podataka o Rogošiću bio je projekt 'Dotrščina'. Nakon zadnjeg mijenjanja podataka većina ključnih podataka o ubojicama, godini i mjestu smrti označena je od autora popisa kao nepouzdana. U napomenama su navedena dva nova izvora podataka. Jedan je od tih izvora izjava iz 2017. godine prema kojoj je Rogošić nestao 1943. go-

dine, a sudbina mu je nepoznata. Drugi je izvor već spomenuta knjiga Blanke Matković i Josipa Dukića Dugopoljski žrtvoslov.⁴ Na prvi pogled moglo bi se reći da se počinju uvažavati različiti argumenti. Međutim, to se čini samo kao taktički potez tako da se može tvrditi da se koriste izvori autora s različitoga političkog spektra. Moglo bi se reći da se radi o nekoj vrsti pokušaja privremennoga političkog balansiranja, a ustvari radi se samo o prividu i običnome potezu za kontrolu štete. To je kao da tvrdite da ima i jednih i drugih, samo jednih je milijun, a drugih samo jedan. To nije balans, već jasno svrstavanje. I u ovome jednom slučaju podatci su tako selektirani i prezentirani da se bez poznavanja izvornoga rada ne može shvatiti o čemu se zapravo radi. Osim toga, stječe se dojam da podatci iz izjave koja se spominje kao novi izvor podataka samo služe za razvodnjavanje i time za neizravnu potvrdu starih podataka iz primarnoga izvora projekta 'Dotrščina'. U tekstu N. Banića i M. Koića 'Jasenovačko omalovažavanje Vukovara' navodi se dvadesetak imena navodnih jasenovačkih žrtava koje nisu stradale u Jasenovcu ili su umrle nakon Drugoga svjetskog rata, a kod većega broja tih navodnih žrtava kao izvor se navodi projekt 'Dotrščina'.⁵ To znači da su podatci iz projekta 'Dotrščina' vrlo diskutabilni. Novom se paradigmom u ovome slučaju uvođenjem novih izvora, kao što su 'izjave', pokušavaju u nedostatku uvjerljivih i provjerljivih izvora 'oprati' podatci diskutabilne vjerojatnosti kao što je taj projekt 'Dotrščina' nastao u zadnjoj fazi vladavine komunističkoga režima. Jasno je da se snaga argumenata ne može ignorirati unedogled. Prema navedenome možemo zaključiti kako su autori popisa iz taktičkih razloga citirali podatke iz izvora koje su do sada potpuno ignorirali. Međutim, ne radi se ni o kakvu napretku jer način na koji su podatci prezentirani u stvari je negacija navoda iz citiranoga izvora.

TKO JE I GDJE UBILAO HRVATE?

U podatcima hrvatskih žrtava iz Jasenovca, kako novih tako i onih kod kojih su 28. ožujka promijenjeni neki

podatci, zapažen je veći broj promjena godine smrti, tako da postoje alternativne godine smrti gotovo za polovicu hrvatskih žrtava. Prema starijim podatcima prije promjene više od polovice tih promijenjenih Hrvata, stradalo je 1945., znači zadnje godine rata. To je, naravno, otvaralo pitanje tko je stvarno poubijao te Hrvate. Novim promjenama samo je oko trećine tih Hrvata stradalo 1945. Uglavnom godina rođenja je promijenjena u 1944. Prije promjene podataka više od tri četvrtine Hrvata stradalo je 1944. ili 1945., a nakon promjena taj udio je pao na oko dvije trećine.

Nema smisla navoditi sve zanimljive primjere neuvjerljivosti podataka, ali neki su stvarno za rubriku *Vjerovali ili ne*. Teško je određivati nacionalnu pripadnost na temelju imena. Tako je teško tvrditi da neki Anto ili Ante čiji se otac zove Stjepan stvarno nije bio Srbin, ali možemo se zapitati je li to neka satira kad se navodi da je Srbin bio začaćnik Antun Starčević. Bez obzira na sve, postavlja se pitanje uvjerljivosti izvornih podataka i može se s pravom sumnjati u namjere autora takvih podataka. Navedeni Srbin Antun Starčević navodno je iz Liča kod Fužina u Gorskome kotaru. Ime oca nije navedeno. Kod njega je novi izvor podataka neka izjava iz 2016. godine. Još jedan neprovjerljiv ili u najboljem slučaju teško provjerljiv izvor. Ako, recimo, postavljate pitanja, u JUSP Jasenovac uvijek vam mogu uskratiti odgovor jer su procjenili da veličate NDH i ustašvo, kao što se nedavno dogodilo Hrvatskom listu kad je tadašnjem v.d. ravnatelju Ivi Pejakoviću poslano nekoliko pitanja o radu te javne ustanove financirane novcem iz državnoga proračuna. U jasenovačkome popisu još je jedan Antun Starčević. Kod njega također nije navedeno ime oca, ali niti godina rođenja, ni godina smrti. Kao i imenjak, i on je navodno stradao u Staroj Gradiški. Ustvari kod njega se navodi da je nestao. Dakle sudbina mu je nepoznata pa nije jasno koje je znanstveno opravданje da se nestali ili nepoznate sudbine nalaze na jasenovačkom popisu. Za razliku od imenjaka iz Liča, ovaj Antun Starčević Hrvat je iz Bilog Brige u Slavoniji. Kao što se može zaključiti iz navedenoga, podatci su toliko manj-

kavi da se jednostavnom usporedbom ne može sa sigurnošću provjeriti radi li se o istoj osobi koja se dvaput navodi u jasenovačkome popisu ili se radi o još jednoj od niza nevjerljatnih koincidencija. Međutim, na popisu se nalazi i Tomo Starčević iz Liča kod Fužina, navodno stradao 1945. u Jasenovcu. Otac mu se zvao Grga. Grga Starčević također se nalazi u jasenovačkome popisu i rodom je iz Bilog Briga u Slavoniji. On je također nestao kao i njegov sugrađanin Antun Starčević. Na ovaj način se kao u cirkularnoj referenci može pokazati da su dva Antuna Starčevića iz jasenovačkog popisa ista osoba.⁶ Time se dovodi u sumnju vjerojatnost različitih izjava o navodnim žrtvama. Zanimljivo je da se i u ovom slučaju dijelom radi o Hrvatima stradaliima 1945. godine, tj. na kraju rata ili im se ne navodi godina smrti, a to ponovno otvara brojna pitanja o njihovoj stvarnoj sudsibini. Kod dvojice nestalih Starčevića kao izvor podataka navode se Narodne novine iz 1947.

Neki drugi novi/promijenjeni podaci po svojoj su strukturi i vremenskome slijedu nelogični. Ne znači da se nisu mogli dogoditi jer život piše čudne priče, ali više su mogući u teoriji, a za takve je slučajeve Churchill mudro zaključio kako *nisu mogući*. U takve slučajevе spada Bogoslav Mutavdžić iz Hrvatske Dubice, navodno ubijen u Jasenovcu 1945. godine. U napomenama se navodi da je iz Zagreba i da je ‘uhapšen 22. 3. 1945.’ Kad bi to bilo tako, radilo bi se o kraju rata i ako ga se mislilo ubiti, to se moglo, primjerice, mnogo lakše obaviti na Dotršćini ili u Gračanima, kao što su nakon rata radi partizani. Ako je uhićen u Hrvatskoj Dubici, onda je prema prevladavajućim komunističkim interpretacijama bilo logičnije da ga se, primjerice, ubije u tzv. ‘Dubičkim krečanama’ kao što se, primjerice, navodi kod Mate Lončara. Kod njega se u napomenama navodi da je ‘otjeran 26. 3. 1945.’ Otjeran ne znači ubijen. Datum koji se navodi u njegovu slučaju takav je da je, primjerice, mogao stradati u Jasenovcu tijekom bombardiranja logora od savezničkoga zrakoplovstva ili partizanske avijacije. Međutim, ako je stvarno stradao u ‘Dubičkim krečanama’, postavlja se pitanje zašto bi ga netko uopće vodio

iz Hrvatske Dubice u logor Jasenovac i onda natrag u ‘krečane’ ili iz Zagreba preko Jasenovca zaobilazno u ‘krečane’, a odmah preko Save je Gradina? U jednome od idućih tekstova bit će više riječi o udaljenim stratištima kao što su Dubičke krečane ili Bajića jame.

Jedan od dalnjih zgodnih primjera spomenutih promjena od 28. ožujka odnosi se na ime Magdalena/Gina Radivojević. U staroj inačici popisa

U podatcima hrvatskih žrtava iz Jasenovca, kako novih tako i onih kod kojih su 28. ožujka promijenjeni neki podaci zapažen je veći broj promjena godine smrti tako da postoje alternativne godine smrti gotovo za polovicu hrvatskih žrtava. Prema starijim podatcima prije promjene, više od polovice tih promijenjenih Hrvata stradalo je 1945. To je, naravno, otvaralo pitanje tko je stvarno poubijao te Hrvate.

spominje se da je Magdalena Radivojević rođena 1905. godine, ime oca nepoznato, u Hrvatskoj Dubici, ubijena od ustaša 1942. godine u Jasenovcu, ali u novoj inačici ta ista Magdalena zove se Gina, otac joj je Stevo, rođena je 1904. godine i ustaše su ju ubili u Staroj Gradiški. U napomenama se

i dalje navode stari podaci, ali se navodi novi izvor podataka POP-HK. Također nije jasno na temelju kojih su podataka ili saznanja autori zaključili da je već spomenuta Magdalena Radivojević ustvari Gina Radivojević i da je stradala u Staroj Gradiški, a ne u Jasenovcu? Da je nekadašnja Magdalena sadašnja Gina, znamo po identifikacijskim podatcima i po navodu u napomenama jasenovačkoga popisa. I u ovome je slučaju do promjene podataka došlo prema novome famoznom izvoru POP-HK, ali tada bi u tom izvoriu morali biti podaci koji povezuju dvije naizgled potpuno različite žrtve. Primjerice, kod Kate Zaklanac i Kate Banadinović navodi se da su nestale. Unatoč tomu, one se nalaze na mrežnom jasenovačkom popisu. Kod obje su navedene dvije alternativne godine smrti. Tako se kod Kate Banadinović iz Gornjega Bjelovca navodi da je stradala 1945. godine, alternativno u napomenama 1942. godine. Prema nekim saznanjima o Banadinovićima čini se krajnje nevjerojatno da se radi o ustaškoj žrtvi iz 1945. godine. U ovome slučaju vjerojatnija bi bila inačica u kojoj ‘osloboditelji’ iz srpskih divizija s ‘lijepim kapama partizankama’ na glavi imaju glavnu ulogu.

Od izvora dva putića

Primjerice, novim izvorom nije rijesen kaos oko prezimena Bodilović, koje se u popisu i napomenama pojavljuje u inačicama Badlović, Bodlović, Budlović. Nije jasno na temelju kojih se izvora navode podaci. Primjerice, kod Seke Bodilović jedini navedeni izvor podataka izjava je iz 2010. godine (IZ*BODLOVIĆ=6-12/10) prema kojoj je prezime žrtve Bodlović, a ne Bodilović. To znači da se netočno citiraju izvori ili da se podaci mijenjaju neovisno o izvorima. To prelazi sferu znanstvenoga pristupa i takva djelatnost kad prijeđe granicu propagande, u svakoj uređenoj državi postaje predmetom interesa nadležnih službi. Nije to jedini primjer s navedenom kombinacijom prezimena. U popisu se nalaze još tri Milke Bodlović, sve približnih godina; neke su od tih Srpskinja iz istog sela gdje su Hrvati velika većina, znači da je broj Srba malen. Zanimljivo je da je treća imenjakinja potpuno iste godine rođenja, samo iz drugoga sela. Kao izvor podataka za tu treću koincidenciju navodi se *Popis žrtava Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača*.

To je ona ekipa koja je utvrdila da je u Jasenovcu poubijano 700.000 pretežno Srba. Stvarno vjerodostojno! Još jedna Milka, ali s prezimenom u inačici Bodilović, također se nalazi u popisu i ako se netko pita, ona je također iz iste generacije, samo navodno je iz jednoga sela kod Hrvatske Kostajnice, a ne južnije iz okolice Dvora kao većina gore navedenih. Zatim, ima žrtava koje se razlikuju samo u tomu da se kod imenjakinja navodi malo različito prezime Grubert. Gruber, a u napomenama kod nekih znamo da se Gruberi mogu pojavit i kao Grubori. Kod nekoliko žrtava u napomenama se navodi da su stradali u ‘direktnom teroru’. To pretpostavljeni znači da njihova smrt nema veze s logorom Jasenovac. Nema smisla sada navoditi sve primjere, ali tipičan je jedan od nekoliko Adirbožića. Kod Sime Adirbožića navode se dva izvora podataka komunistički popis iz 1964 (SZSJ64) i novi izvor POP-HK. Kad se pogledaju ti podaci, to je kao da se ne radi o istoj osobi, već o nekom, primjerice, poput dr. Jakylla i Mr. Hayde. Dvije godine rođenja 1880.*/1869., dvije godine smrti 1942.*/1945. i dva mesta smrti logor Jasenovac/u direktnom teroru u Sunji. Od izvora nadalje sve je bifurkacija. U svakome slučaju, novim promjenama i novim izvorima nije riješena niti jedna dvojba s popisa, samo su dodane nove.

Osim gore navedenih primjera, ima i nekih jednostavnijih promjena poda-

taka, ali vrlo važnih za razotkrivanje nepouzdanosti ili možda i lažiranja povijesnih izvora. Primjerice, u staroj inačici se popisa nalazio **Duro Vučanin**, otac Lazi, rođen 1903. godine u Donjem Cerovljanim, koji je, kako se navodi, ubijen od ustaša 1942. godine u Jasenovcu, a jedini je navedeni izvor podataka za ovaj zapis komunistički *Popis žrtava Drugog svjetskog rata Saveznog zavoda za statistiku Jugoslavije* iz 1964. godine (SZSJ64). U novoj inačici mrežnoga jasenovačkog popisa Đuro se više ne preziva Vučanin, već **Unčanin**, a kao izvor i dalje se navodi *Savezni popis* pri čemu se i dalje napominje da onda je prezime piše Vučanin, a za novo navođenje prezimena Unčanin ne navodi se nikakav novi izvor podataka. Štoviše, ako se pogleda i kako se čini ‘uređena’ inačica *Saveznoga popisa* iz 1964. godine dostupna na mrežnim stranicama Muzeja žrtava genocida u Beogradu, onđe se spomenuti Đuro još uvijek preziva Vučanin. Što bi onda ovo novo prezime trebalo značiti? I koji je točno pokriće za takvu promjenu? Slučajna pogreška, friziranje podataka, nešto treće ili četvrto? Inače u jasenovačkome popisu ima još jedna alternacija prezimena Unčanin/Mučanin, ali kod te skupine čak ni to nije najmanji problem.

SVI U JEDNOME, JEDAN ZA SVE

Prije zadnjih promjena, u jasenovačkome su se popisu nalazili su **Antun Stepić** (1907., otac Antun, Laška Vas), stradao 1942. godine u Staroj Gradiški. Zatim **Anton Stepić** (1906., otac Anton, Maribor) stradao 1943. godine u

Jasenovcu. **Mirko Šteplic** (1906., otac Anton, Šmarje pri Jelšah) **nestao** u Jasenovcu 1942. godine. U napomenama se navodi ime Milko Stepic i da je stradao u nekome **zatvoru**. Četvrti je **Milko Stepić** (nije navedena godina rođenja, nije navedeno ime oca, Zagreb), po nacionalnosti Slovenac, stradao 1942. godine u Jasenovcu. U ovome je slučaju izvor podataka projekt ‘Dotršćina’. Iz navedenih podataka moglo bi se zaključiti kako su neki od navedenih braća ili je riječ radi o dva parovima klonova. Cijela je dvojba riješena tako da su s popisa nakon najnovijih promjena nestala trojica od četvorice navedenih. Preciznije, od navedene četvorice nastao je **Mirko Šteplic** iz Šmarja pri Jelšah. Dakle, trojica su prividno nestala s popisa, a stvarno se od četvorice kreirala nova žrtva. To bi moglo izgledati kao mali pozitivni pomak u načinu rada kreatora popisa. Međutim, teško je u to povjerovati. U napomenama kod Mirka Šteplica može se vidjeti da se onda nalazi veliki dio podataka i od preostale trojice, ali uz izostanak nekih važnih napomena, primjerice one o stradanju u **zatvoru**, što logično predmijeva da nije stradao u logoru. Na temelju podataka ne može se bez ranije pohranjenih inačica jasenovačkoga popisa naslutiti da je danas jedna žrtva amalgam četvorice lažnjaka. Ovo je primjer jasenovačke tautologije. Od četiriju laži ne može nastati jedna istina. Vjerojatno se i u ovom slučaju radi samo o taktičkome povlačenju. Iz iskustva se može reći da se odbačeni podaci ponovo prigodno pojavljuju. Na ovom primjeru vidi se da mjesto rođenja/smrti i godina smrti nisu konstante, već vrlo promjenjive kategorije u jasenovačkome popisu. Isto tako, čini se da se nestali ili stradali u nekome zatvoru mogu bez problema pojavit na popisu ili nestati s njega. Sve u cilju povećanja broja žrtava. Umjesto znanstvenoga pristupa problematici žrtava općenito, a posebno onih iz logora iz JUSP-a Jasenovac, ponovo se na popis stavljaju u najmanju ruku vrlo diskutabilni podatci. Motivi su jasni. Nisu jasni motivi ‘hrvatskih’ političara koji to financiraju našim novcem. Možda im je potrebno prosvjetljenje.